

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут педагогічний

Кафедра педагогіки початкової освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи теорії музики та гра на музичних інструментах»

Освітня програма «Початкова освіта»

Спеціальність 013 «Початкова освіта»

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 14 від 09 червня 2022 р.

м.Івано-Франківськ-2022

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література.

1. Загальна інформація		
	Назва дисципліни	Основи теорії музики та гра на музичних інструментах
	Викладач (-і)	Клепар Марія Василівна
	Контактний телефон викладача	0957151026
	Е-mail викладача	mariia.klepar@pnu.edu.ua
	Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
	Обсяг дисципліни	90 годин
	Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?
	Консультації	Очні консультації : 4-години Розклад присутності в офісі: середа 16:00-18:00 год. ауд. № 210.
2. Анотація до курсу		
<p>Дисципліна «Основи теорії музики та гра на музичних інструментах» - вивчається студентами спеціальності «Початкова освіта» на III-му курсі у шостому семестрі і є основою музично-практичної підготовки майбутнього вчителя початкових класів. Завдання даної дисципліни, через музично-теоретичні знання і практично-виконавські навички, сформувати у майбутнього вчителя ґрунтовну базу самостійного поповнення музичних знань та творчого педагогічного мислення. У зв'язку з цим, майбутнім вчителям пропонуються ряд завдань з основ теорії музики та формування виконавських навичок, через музично-інструментальне виконавство. Таке логічне поєднання музично-теоретичних знань і гри на музичних інструментах, сприяє реалізації знань з теорії музики у практичну виконавську площину. Це стимулює студентський інтерес до вивчення матеріалу, вчить самостійно та творчо мислити, розширювати коло знань з дисциплін музично-теоретичного циклу.</p> <p>Як результат, майбутній вчитель початкової школи, повинен володіти основними визначеннями та категоріями з основ теорії музики, навичками гри на музичному інструменті і через слуховий контроль та навички самостійного музичного аналізу ґрунтовно усвідомлювати музичний матеріал.</p>		

		3. Мета та цілі курсу	
		<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Основи теорії музики та гри на музичних інструментах» є навчання студентів теорії музики, що у поєднанні з музично-інструментальним виконавством забезпечить розвиток їх музичних здібностей, зокрема музично-слухові уявлення на основі яких формуються знання про музичні явища, необхідні для свідомого сприймання та виконання музичних творів. Навчання майбутніх вчителів початкових класів основ теорії музики передбачає такі завдання: розвинути музичні здібності, ладове чуття, музично-слухові уявлення, музично-ритмічне чуття, дати основи нотної грамоти, яка є складовою музичної грамоти, навчити студентів розуміти нотний запис і сформувати вміння співати по нотах. Сформувати у майбутнього вчителя початкової школи уявлення про елементи музичної мови (засоби музичної виразності) та музичні явища. Навчити майбутнього педагога розуміти ідейно-художній зміст музичних творів і визначати їх форму.</p> <p>Через гру на музичних інструментах ознайомлювати студентів з кращими творами сучасної, народної та класичної музичної спадщини, а також зі способами її виконання.</p>	
		4. Результати навчання (компетентності)	
		<p>Програмні результати навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Володіння системою наукових знань із дисциплін загальної та професійної підготовки. Знання сучасних теоретичних основ освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової освіти. - Знання мети, завдань, змісту, методів, організаційних форм і засобів початкової освіти, сутності процесів виховання, навчання й розвитку учнів початкової школи; структури календарно-тематичного планування, особливостей ведення журналу обліку успішності учнів; специфіки виховної роботи на уроках й у позаурочній діяльності. - Знання вікових особливостей дітей, індивідуальних відмінностей у перебігу їхніх пізнавальних процесів. - Уміння проектувати процес навчання предмета у вигляді календарно-тематичного планування для певного класу, теми. - Уміння здійснювати моніторинг якості навчальних досягнень учнів з певної теми, контроль і оцінювання навчальних досягнень молодших школярів згідно з критеріями оцінювання та відповідно до державних вимог до рівня навчальних досягнень учнів, визначених програмою з певного предмета. Уміння використовувати сучасні психолого-педагогічні методики діагностування молодших школярів. - Уміння проектувати зміст і методичний інструментарій проведення виховних заходів у початковій школі. - Здатність прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію із суб'єктами освітнього процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування. - Здатність до навчання впродовж життя і вдосконалення з високим рівнем автономності набутої під час навчання кваліфікації. 	
		5. Організація навчання курсу	
		«Основи теорії музики та гра на музичних інструментах»	
		Вид заняття	Загальна кількість годин
		Лекції	4

		практичні				26	
		самостійна робота				60	
		Ознаки курсу					
	Семестр	Спеціальність			Курс (рік навчан ня)	Норм ативн ий / Вибір ковий	
	Шостий	Початкова освіта			Третій	Вибірк.	
		Тематика курсу					
	Тема, план	<i>Форма заняття</i>	Література	Завдання,	г о д	Ва га оц ін ки	Тер мін вик она ння
	Модуль 1. Тема 1 Теорія музики 1. Музичний звук, властивості та якості музичного звуку, звукоряд. 2. Правопис штилів, запис пауз, розташування звуків на нотному стані. 3. Басовий та скрипічний ключі. 4. Такт, тактова риска, розмір, метр, ритм. 5. Літерна система позначення звуків.	Лекція	Печерська Е.П. Урок музики в початкових класах: навч. посібник / Е.П. Печерська. – К.: Либідь, 2001. – 272 с. Калашник М. Уроки елементарної теорії музики // М. Калашник Уроки елементарної музики. – Х.: «Фактор», 2004. – 351 с. Качмар О. Шляхи вдосконалення викладання курсу «Основи теорії музики і сольфеджіо» // О. Качмар / Методичні рекомендації для студентів спеціалізації «музика» і «хореографія». – Івано- Франківськ. – 2012. – 70 с.	1. Обґрунтувати поняття звуку та описати його ознаки. 2. Охарактери зувати особливості музичного звуку	5 5	2 3	два тиж ні
	Тема 2 Ритм і метр 1. Запис нот у басовому ключі. Транспонування, види транспонування. 2. Ритмічна сторона музики. Швидкість виконання музичного твору.	Лекція	Ростовський О. Методика викладання музики в початковій школі: навч. метод. посібник /	1. Побудувати нижній тетрахорд від ноти до –I- октави. 2. Написати звукоряд першої	5 5	2 3	два тижні

	<p>3. Знаки збільшення нотних тривалостей. Паузи.</p> <p>4. Такт. Затакт. Групування тривалостей у простих тактах.</p> <p>5. Синкопа. Пунктирний ритм.</p>		<p>О. Ростовський. – Тернопіль: Богдан, 2000. – 216 с.</p> <p>Калашник М. Уроки елементарної теорії музики // М. Калашник Уроки елементарної музики. – Х.: «Фактор», 2004. – 351 с.</p>	<p>октави четвертними тривалостями у тональності (до-маж.).</p>			
	<p>Тема 3</p> <p>Інтервали</p> <p>1. Щаблева і тонова величина інтервалів. Інтервали між основними щаблями звукоряду.</p> <p>2. Прості і складені інтервали. Обернення інтервалів.</p> <p>3. Консонанси і дисонанси.</p> <p>4. Діатонічні і хроматичні інтервали.</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Ростовський О. Методика викладання музики в початковій школі: навч. метод. посібник / О. Ростовський. – Тернопіль: Богдан, 2000. – 216 с.</p> <p>Качмар О. Шляхи вдосконалення викладання курсу «Основи теорії музики і сольфеджіо» // О. Качмар / Методичні рекомендації для студентів спеціалізації «музика» і «хореографія». – Івано-Франківськ. – 2012. – 70 с.</p>	<p>1. Написати основні ступені звукоряду буквенними позначеннями.</p> <p>2. Пояснити групування нот і виконати письмово у розмірах: 2/4; 3/4; 4/4.</p>	<p>5</p> <p>5</p>	<p>2</p> <p>3</p>	<p>два тижні</p>
	<p>Модуль 2.</p> <p>Тема 1</p> <p>Лад. Тональність. Лади народної музики</p> <p>1. Визначення ладу на музичних прикладах на слух.</p> <p>2. Види мінору, їх будова, особливості, звучання.</p> <p>3. Дайте дефініцію тональності.</p> <p>4. Що таке дієзні тональності, бемольні тональності? Їх будова.</p> <p>5. Лади народної музики: визначення та особливості. Сольфеджування вправ у</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Печерська Е.П. Урок музики в початкових класах: навч. посібник / Е.П. Печерська. – К.: Либідь, 2001. – 272 с.</p> <p>Калашник М. Уроки елементарної теорії музики // М. Калашник Уроки елементарної музики. – Х.: «Фактор»,</p>	<p>1. Написати і продиригувати згруповані тривалості 2/4; 3/4.</p> <p>2. Охарактеризувати історичне походження, постановку та звукоутворення на музичному інструменті (сопілка)</p>	<p>5</p> <p>5</p>	<p>2</p> <p>3</p>	<p>два тижні</p>

	різних ладах. Пентатоніка. 6. Особливості будови дорійського, міксолідійського ладів. 7. Пентатоніка. Сольфеджіо, визначення на слух.		2004. – 351 с. Качмар О. Шляхи вдосконалення викладання курсу «Основи теорії музики і сольфеджіо» // О. Кочмар / Методичні рекомендації для студентів спеціалізації «музика» і «хореографія». – Івано-Франківськ. – 2012. – 70 с.				
	Тема 2 Акорди. Тризвук і його види 1. Акорд. Тризвук. Тонічний тризвук. 2. Будова мажорного і мінорного тризвуків. 3. Обернення тризвуків. 4. Збільшений і зменшений тризвук. 5. Розв'язання головних тризвуків та їх обернень. 6. Тризвуки мажору і мінору та їх обернення від звука.	Практичне заняття (4 год.)	Ростовський О. Методика викладання музики в початковій школі: навч. метод. посібник / О. Ростовський. – Тернопіль: Богдан, 2000. – 216 с. Калашник М. Уроки елементарної теорії музики // М. Калашник Уроки елементарної музики. – Х.: «Фактор», 2004. – 351 с. Качмар О. Шляхи вдосконалення викладання курсу «Основи теорії музики і сольфеджіо» // О. Кочмар / Методичні рекомендації для студентів спеціалізації «музика» і «хореографія». – Івано-Франківськ. – 2012. – 70 с.	1. Виконання двох- трьох звуків першої октави довгими тривалостями (половинна і ціла нота). 2. Огрунтувати важливість правильного дихання при грі на духових інструментах.	5 5	2 3	два тижні
	Тема 3 Засоби музичної виразності 1. Звуковиражальна інтонаційна природа музики.	Практичне заняття	Калашник М. Уроки елементарної теорії музики // М. Калашник	1. Гра першого тетраordu від ноти ре до ноти соль –	5	2	два тижні

	<p>2. Музика як мистецтво. 3. Мелодія, гармонія, лад, ритм, темп, динаміка, стрій, артикуляція, поліфонія, тембр, фактура, форма – основні засоби музики.</p>	<p>Уроки елементарної музики. – Х.: «Фактор», 2004. – 351 с. Качмар О. Шляхи вдосконалення викладання курсу «Основи теорії музики і сольфеджіо» // О. Качмар / Методичні рекомендації для студентів спеціалізації «музика» і «хореографія». – Івано-Франківськ. – 2012. – 70 с.</p>	<p>першої октави. 2. Самостійно добирати на інструменті фрагмент укр. нар. пісні. «Гая по садочку ходила».</p>	5	3	
Гра на музичному інструменті						
	<p>1. Технічний матеріал: гама (с-dur), етюд, технічні вправи.</p>	<p>Практичне заняття (4 год.)</p>	<p>Басурманов А., Чайкин М. Самоучитель игры на баяне / А. Басурманов, М. Чайкин. – М.: Советский композитор, 1968. Баштан С. Твори для бандури / С. Баштан. – К.: Музична Україна, 2005. Верещагіна А. Хрестоматія з музики для учнів загальноосвітньої школи 1-3, 4-5, 6-7 кл. / А. Верещагіна. – К.: Музична Україна, 1985.</p>		<p>Два тижні</p>	
	<p>2. Дві різнохарактерні п'єси.</p>	<p>Практичне заняття (4 год.)</p>	<p>Гами і арпеджіо / упор. Н. Ширінська. – М., 1984. Грибов В. Хрестоматія баяніста. 3-4 класи ДМШ / В. Грибов. – К.: Музична Україна, 1986. Давидов М. Основи формування виконавської майстерності баяніста / М. Давидов. – К.: Музична Україна, 1983. Денисов О., Угринович В. Популярні мелодії для баяна або акордеона / О. Денисов, В. Угринович. – Вип.3. – К.: Музична Україна, 1990. Крюкова В. В. Музыкальная педагогика / В. В. Крюкова. – Ростов н/Д: «Феникс», 2002.</p>		<p>Два тижні</p>	

	3. Технічний матеріал: гама (а-moll), етюд, технічні вправи.	Практичне заняття (4 год.)	Лушников В. Самоучители игры на аккордеоне / В. Лушников. – М.: Советский композитор, 1991. Різоль М. 100 українських народних пісень для баяна / М. Різоль – К.: Музична Україна, 1991. Різоль М. Українські народні пісні в перекладі для баяна / М. Різоль. – К.: Музична Україна, 1978. Різоль М. Українські народні танці для баяна / М. Різоль. – Видання 5. – К.: Музична Україна. 1976.	Два тижні	Д
	4. Дві різнохарактерні п'єси	Практичне заняття (4 год.)	Чоловський П. Пісні українські Січових Стрільців для баяна / П. Чоловський. – К.: Музична Україна. 1976. Юцевич Ю. С. Музика. Словник-довідник / Ю. С. Юцевич. – 2006.	Два тижні	Д
6. Система оцінювання курсу					
	Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Залік, максимальна оцінка – 100 балів. Загальна система оцінювання включає оцінки за практичні заняття (50 балів), за контрольну роботу (10) та самостійну роботу (40 балів). Також враховуються виконані завдання репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів			
	Вимоги до письмової роботи	Ви повинні виконати контрольну роботу, що складається з теоретичного питання, практичного та творчого завдань. Також враховуються виконанні завдання частково-пошукового та творчого рівнів, що передбачають написання творів-міркувань, есе, власних роздумів над даною проблемою.			
	Семінарські заняття	50 балів			
	Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань			

7. Політика курсу	
	<p>Виконання контрольних, залікових, самостійних занять зоснов музичної грамоти здійснювати самостійно. Пропущені лекційні заняття не відпрацьовуються, однак знання матеріалу і наявність лекцій обов'язкова! Практичні заняття відпрацьовуються шляхом опрацювання тем та виконання окремих завдань з курсу основ теорії музики та гри на музичному інструменті.</p> <p>При пропусках занять більше 50%, студент повинен скласти тест з основ музичної грамоти і практичного виконавства, після чого допускається до складання заліку.</p> <p>Для отримання заліку з основ теорії музики та гри на музичному інструменті, студент зобов'язаний відвідати більше половини занять з даного курсу і виконати контрольну або тестову самостійну роботу та підготувати на музичному інструменті виконання двох різнохарактерних музичних творів.</p>
8. Рекомендована література	
1.	<p>1.Бородай М., Сивик О. Теорія музики в системі професійної музичної освіти // М. Бородай, О. Сивик / Навчально-методичний посібник. – Тернопіль : Навчальна книга. – Богдан, 2012. – 56 с.</p> <p>2. Горемичнік А. Основи музичної мови. - // Мелітополь, 2005. – 161 с.</p> <p>3. Калашник М. Уроки елементарної теорії музики // М. Калашник Уроки елементарної музики. – Х.: «Фактор», 2004. – 351 с.</p> <p>4. Качмар О. Шляхи вдосконалення викладання курсу «Основи теорії музики і сольфеджіо» // О. Качмар / Методичні рекомендації для студентів спеціалізації «музика» і «хореографія». – Івано-Франківськ. – 2012. – 70 с.</p> <p>5. Музична грамота // Укладачі Амосова Н.В., Казак І.І. Навчально-методичний посібник із сольфеджіо та теорії музики для учнів 1-7 класів дитячих музичних шкіл. – Рівне. – 2005. – 96 с.</p> <p>6. Побережна Г. Загальна теорія музики: Підручник для студентів музично-педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: «Вища школа», 2004. – 298 с.</p> <p>7. Смаглий Г., Маловик Л. Основи теорії музики. – Х.: «Факт», 2005. – 383 с.</p> <p>8. Станіславська К. Шляхи оптимізації викладання елементарної теорії музики студентам режисерських спеціалізацій. / Автореферат дис. канд. пед. наук. – К., 2002. – 20 с.</p> <p style="text-align: center;"><u>Додаткова література</u></p> <p>1. Калашник М. Уроки елементарної теорії / О. Калашник. – Навчальний посібник: Видавництво будинок «Фактор» – Харків. 2004. – 351 с.</p> <p>2. Павлюченко С. Елементарна теорія музики / С. Павлюченко. Посібник для муз. шкіл та училищ. – 4-е вид., випр. та доп. – К., 1980.</p> <p>3. Фридкин Г. Практическое руководство по музыкальной грамоте. – / Г. Фридкин. – М., 1986. – 250 с.</p> <p>4. Енциклопедичний музичний словник. – 2-ге вид., випр. і доп. – М., 1996.</p> <p>5. Музична грамота: Начально-методичний посібник із теорії музики та сольфеджіо / І. Козак. – Рівне. – 2005.</p> <p>6. Гукова В. Музика і музична мова / В. Гукова. – Мелосвіт. – 2006.</p> <p>7. Лужний В. Музична грамота в школі. Методичний посібник для вчителів музики в школі / В. Лужний. – К.: «Музична Україна». – 1987. – 115 с.</p> <p>8. Музика. Дитяча енциклопедія / Упорядники О. Володарська, Є Каневський. – Харків. – 2005. – 320 с.</p> <p>9. Українська пісня на уроках сольфеджіо. Збірник вправ. – К., 2008. – 60 с.</p> <p>10. Юцевич Ю. Музика: Словник-довідник / Ю. Юцевич. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2003. – 352 с.</p>

Викладач _____